

Overwegingen tot kap en de herplantplicht binnen de molenbiotoop

Overwegingen tot kap

Wanneer een vergunningplicht geldt en iemand een boom rigoures wil snoeien of kappen, moet diegene daarvoor een motivering aanleveren en nut en noodzaak benoemen. Overwegingen zijn bijvoorbeeld een gevaarlijke situatie vanwege uitvallende takken of dreiging van omvallen, een (besmettelijke) boomziekte, overmatige overlast door plakkerige vloeistof of bladverlies. Een inspectierapport kan de argumentatie onderbouwen. Sommige gemeente laten periodiek hun bomen op openbare grond inspecteren.

De Hollandsche Molen pleit ervoor om in deze overwegingen mee te nemen wat de impact van de boom is op de cultuurhistorische waarden van de omgeving. Zo kan het verlies aan windvang een doorslaggevende factor voor kap zijn bij een zieke of gevaarlijke boom, die in andere omstandigheden was blijven staan.

Herplantplicht

De Wet Natuurbescherming bepaalt met artikel 4.3 dat ingeval een 'houtopstand' geheel of gedeeltelijk is geveld, de rechthebbende er binnen drie jaar voor zorgt dat dezelfde grond binnen drie jaar na het vellen is herplant. Een houtopstand is hier gedefinieerd als een zelfstandige eenheid van bomen, boomvormers, struiken, hakhout of griend die een oppervlakte grond beslaan van tien are of meer of bestaat uit rijbeplanting die meer dan twintig bomen omvatten gerekend over het totaal aantal rijen.

Provincies en gemeenten mogen daarnaast aanvullende regels stellen over het vellen en herplanten van houtopstanden. Provincies doen dit in hun omgevingsverordening, gemeente in het bestemmingsplan of omgevingsplan, in een aparte bomenverordening of in de Algemene Plaatselijke Verordening (APV). Na de inwerkingtreding van de Omgevingswet moeten de regels voor de fysieke leefomgeving uit de APV of gemeentelijke verordeningen worden overgeheveld naar het omgevingsplan.

Herplanten kan op verschillende manieren: door het beplanten met gelijkwaardige ecologische en landschappelijke waarden of, als dat niet mogelijk is, op een andere plek of door een financiële compensatie in een 'Bomenfonds'. Deze plicht wordt geregeld in de vergunning. Daarin kan ook een ontheffing van die plicht worden opgenomen.

Ontheffing van de herplantplicht in het belang van de molenbiotoop

De provincie Noord-Brabant heeft in de Interim Omgevingsverordening in artikel 2.62 opgenomen dat ontheffing van de herplantplicht mogelijk is voor het vellen van houtopstanden ter bevordering van de cultuurhistorische waarden ter plaatse. In de bijbehorende toelichting wordt expliciet benoemd

Notitie

dat 'een voorbeeld hiervan is het vrijstellen van een molenbiotoop, het herstel van een zicht-as op een buitenplaats of landgoed, of het vrijzetten van een oude grafheuvel in het bos.'

Een gemeente kan als bevoegd gezag ook de herplantplicht binnen molenbiotopen regelen via een besluit van het college B&W. Die herplantplicht kan dan drie facetten bevatten:

1. De ecologische of landschappelijke waarden kan vertaald worden in een boom met een lagere hoogte in volwassen toestand, die beter past binnen een molenbiotoop.
2. De herplantplicht wordt van de kaplocatie verplaatst naar een plaats buiten de molenbiotoop.
3. De herplantplicht wordt ontheven binnen de molenbiotoop en bijvoorbeeld op financiële wijze gecompenseerd.

Motivering van de ontheffing op grond van veranderende inzichten

In het algemeen was er halverwege de vorige eeuw minder aandacht voor een kwalitatieve inpassing van bebouwing en beplanting rondom rijksmonumenten, zoals molens. De afgelopen jaren is de aandacht daarvoor vanuit de overheid sterker geworden. Zo zijn er tegenwoordig meer middelen en regels die de molen en zijn omgeving reguleren.

Bestaande bebouwing is destijds tijdens het vergunningenproces zo goed mogelijk door het bevoegd gezag is afgewogen tegen de toen geldende normen en vereisten. Deze normen zijn veranderd zijn in de loop der tijd. Bomen die in de tweede helft van de vorige eeuw in de openbare ruimte zijn aangeplant, waren in die tijd betrekkelijk klein en de molen was vermoedelijk minder in bedrijf. In de huidige tijd zijn deze bomen vaak vele malen hoger gegroeid en is tegelijkertijd de molen meer in bedrijf door betere instandhouding en de inzet van (vrijwillige) molenaars. Bij de aanplant van bomen was vaak onvoldoende aandacht geweest voor het toekomstige effect van de boomhoogte in volwassentoestand op de windvang van een molen. Daardoor zijn vaak boomsoorten gekozen, die niet optimaal zijn op de plek in de nabijheid van een molen.